

**Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Полтавський юридичний інститут
Кафедра конституційного, адміністративного,
екологічного та трудового права**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО»**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Освітня програма/спеціалізація – «Право»

Статус дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2019, 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Муніципальне право» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» освітньої програми «Право» Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Полтава: Полтавський юрид. ін.-т Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. 23 с.

Розробник:

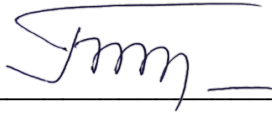
Божко Володимир Миколайович – завідувач кафедри конституційного, адміністративного, екологічного та трудового права,
доктор юридичних наук, доцент

Гарант освітньої програми:

Криницький Ігор Євгенович – завідувач кафедри цивільного, господарського і фінансового права, доктор юридичних наук, професор,
старший науковий співробітник

Затверджено на засіданні кафедри конституційного, адміністративного, екологічного та трудового права (протокол № 1 від 30 серпня 2019 р.)

Дата оновлення – 28 серпня 2020 року
(протокол № 1 засідання кафедри конституційного, адміністративного, екологічного та трудового права від 28 серпня 2020 року)

Завідувач кафедри В. М. Божко

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	5
3. Програма навчальної дисципліни.....	8
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	11
5. Теми лекційних і практичних занять.....	12
5.1. Теми лекційних занять.....	12
5.2. Теми практичних занять.....	13
6. Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання	14
7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	20

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Муніципальне право» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Право» підготовки магістрів зі спеціальності 081 «Право» галузі знань 08 «Право».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3,0	Галузь знань – 08 «Право» Спеціальність – 081 «Право» Освітньо-професійна програма «Право» Рівень освіти – другий (магістерський)	Обов'язкова	Обов'язкова
Модулів – 2		Рік підготовки: 1-й	Рік підготовки: 1-й
		семестр 1-й	семестр 1-й
Загальна кількість годин - 90		Лекції	Лекції
		18 год.	4 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,5 самостійної роботи студента – 5,0		Практичні заняття	Практичні заняття
		22 год.	4 год.
		Самостійна робота	Самостійна робота
		50 год.	82 год.
		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (іспит)	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (іспит)

Мета навчальної дисципліни – набуття студентами здатності розв'язувати складні задачі та проблеми у галузі муніципального права, що передбачає проведення різноманітних досліджень і/або здійснення інновацій й характеризується невизначеністю умов і вимог.

Завдання:

– формування у студентів спеціалізованих концептуальних знань у галузі муніципального права, що включають сучасні наукові здобутки у цій галузі права, котрі є основою для оригінального мислення та проведення досліджень у вказаній сфері;

– набуття студентами спеціалізованих умінь/навичок розв'язання проблем, котрі виникають у органів місцевого самоврядування в процесі їх формування та здійснення ними повсякденної діяльності, а також у громадян та організацій унаслідок реалізації органами місцевого самоврядування їхніх власних або делегованих державною повноважень;

– здатність інтегрувати знання, набуті у процесі вивчення цієї та навчальних дисциплін «Конституційне право України», «Державне будівництво і місцеве самоврядування», «Кримінальне право»,

«Адміністративне право», «Трудове право» й розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних контекстах;

– здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності, зокрема щодо: застосування набутих теоретичних знань та сформованих практичних навичок щодо реалізації правового статусу суб'єктів муніципально-правових відносин; здійснення нормотворчого процесу органами місцевого самоврядування; особливостей проходження служби в органах місцевого самоврядування; реалізації юридичної відповідальності щодо органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб;

– формування у студентів знань та умінь, необхідних їм для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою генерування нових знань у сфері муніципального права.

Пререквізити: «Теорія держави і права»; «Конституційне право України»; «Адміністративне право»; «Державне будівництво і місцеве самоврядування»; «Господарське право»; «Трудове право»; «Фінансове право», «Державне (конституційне) право зарубіжних країн».

Кореквізити: «Публічна служба», «Правове забезпечення запобігання корупції».

Постреквізити: «Актуальні проблеми цивільного права», «Податкове право», «Медичне право», «Правове регулювання екологічної безпеки».

Мова навчання – українська.

2. Очікувані результати навчання з дисципліни

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

- сформулювати поняття та зміст основних категорій муніципального права;
- систематизувати втілення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права у муніципально-правовій відносинах;
- проаналізувати взаємодію міжнародних муніципально-правових систем із вітчизняними муніципально-правовими інститутами;
- здійснити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів муніципального права різних правових систем;
- інтерпретувати основні муніципально-правові норми, а також розуміти методологію їхнього тлумачення;
- застосовувати муніципально-правові норми на практиці;
- пояснити практику реалізації муніципально-правових інститутів;
- визначити правову позицію на різних стадіях правозастосування муніципально-правових норм, як зі сторони органу місцевого самоврядування, так і з боку фізичних (юридичних) осіб;

- запропонувати проекти правозастосовних актів у різних сферах діяльності органу місцевого самоврядування;

- прогнозувати результат впливу проектів нормативно-правових та індивідуальних актів органів місцевого самоврядування на муніципально-правові відносини.

Навчальна дисципліна забезпечує набуття студентами результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Право», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК-1. Здатність до критичного осмислення суспільних та галузевих процесів та явищ.

ЗК-2. Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ЗК-3. Здатність формулювати особисту думку та доказово її представляти.

ЗК-4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК-5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК-6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК-7. Здатність до безперервної самоосвіти та самовдосконалення.

ЗК-9. Здатність здійснювати дослідження.

ЗК-11. Здатність спілкуватися на професійні теми із представниками інших професійних груп.

ЗК-12. Здатність до міжособистісного та інтерактивного спілкування.

ЗК-13. Уміння шукати й використовувати різні джерела інформації.

Спеціальних компетентностей:

СК-1. Здатність аналізувати правові проблеми та формувати правові позиції.

СК-2. Здатність виявляти проблеми правового регулювання і пропонувати належні способи і процедури їх вирішення, включаючи подолання юридичної невизначеності.

СК-4. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення правових норм, а також знання практики їх застосування.

СК-5. Поглиблене розуміння методології тлумачення та особливостей застосування інститутів публічного, приватного та кримінального права.

СК-6. Здатність визначати факти, належні та прийнятні для юридичного аналізу ситуації.

СК-9. Здатність застосування міждисциплінарного підходу в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.

СК-10. Розуміння стандартів професійної незалежності та відповідальності правника та здатність утверджувати етичні стандарти правничої діяльності.

СК-11. Знання системи права Європейського Союзу та розуміння її співвідношення з правовою системою України.

СК-13. Здатність використовувати професійне тлумачення норм права в порівняльному взаємозв'язку щодо норм внутрішньодержавного і міжнародного права.

СК-14. Здатність проведення порівняльно-правових досліджень

СК-15. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації.

СК-16. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

СК-17. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, включаючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та мотивованості.

СК-19. Уміння розв'язувати складні задачі і проблеми у професійній діяльності.

Програмних результатів навчання:

ПРН-1. Давати кваліфіковану оцінку чинного законодавства і правозастосовної практики з позицій принципів верховенства права та законності.

ПРН-4. Оцінювати правильність використання юридичної термінології і демонструвати вільне володіння юридичною технікою.

ПРН-5. Описувати перспективи і основні тенденції розвитку юриспруденції в Україні та провідних країнах світу.

ПРН-6. Документально оформлювати прийняте рішення по юридичній справі

ПРН-7. Демонструвати здатність генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.

ПРН-8. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

ПРН-9. Застосовувати різноманітні способи усунення прогалин в законодавстві.

ПРН-10. Самостійно готувати проекти актів правозастосування у різних сферах професійної діяльності

ПРН-11. Створювати проекти нормативних правових і правозастосовних актів з урахуванням правил юридичної техніки і новітніх тенденцій вітчизняної та іноземної правотворчості.

ПРН-12. Здійснювати юридичну кваліфікацію в нестандартних ситуаціях

ПРН-13. Демонструвати основні правила і принципи створення наукових текстів професійної спрямованості.

ПРН-16. Використовувати іноземні юридичні інформаційні ресурси.

ПРН-17. Здійснювати самостійне наукове дослідження з актуальної юридичної тематики із використанням сучасних наукових методів.

ПРН-18. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. ПРАВОВИЙ СТАТУС СУБ'ЄКТІВ МУНІЦИПАЛЬНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН

Тема 1. Загальна характеристика місцевого самоврядування: вітчизняний та зарубіжний досвід.

Поняття місцевого самоврядування. Правова природа сучасних концепцій місцевого самоврядування. Міжнародно-правове регулювання та основні тенденції розвитку місцевого самоврядування. Всесвітня декларація місцевого самоврядування. Європейська хартія місцевого самоврядування. Види муніципальних систем в зарубіжних країнах. Особливості муніципальної системи України. Правове регулювання та особливості функціонування органів місцевого самоврядування в зарубіжних країнах.

Тема 2. Члени територіальної громади як суб'єкти муніципально-правових відносин.

Територіальна громада – первинний суб'єкт місцевого самоврядування. Членство в територіальній громаді. Особливості реалізації прав і свобод людини у місцевому самоврядуванні. Механізм реалізації муніципальних прав і обов'язків особи. Правове регулювання колективних та індивідуальних форм участі членів територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення.

Тема 3. Організаційно-правові моделі муніципального управління.

Типологія моделей муніципального управління. Системно-структурна організація місцевого самоврядування в Україні. Представницькі і виконавчі органи місцевого самоврядування в Україні, особливості їх взаємовідносин з сільським, селищним, міським головою. Специфіка правового статусу та порядку функціонування районних і обласних рад. Організація управління районами в місті. Правове регулювання взаємовідносин органів державної влади з органами місцевого самоврядування. Аналіз практики функціонування органів та посадових осіб місцевого самоврядування України. Добровільні об'єднання органів місцевого самоврядування.

Тема 4. Нормотворчість суб'єктів місцевого самоврядування.

Поняття, види, юридичні властивості актів суб'єктів місцевого самоврядування. Особливості нормотворчого процесу в органах місцевого самоврядування. Роль постійних комісій місцевих рад у нормотворчому процесі. Правова експертиза проектів актів місцевого самоврядування.

Статут територіальної громади, регламент місцевої ради: порядок підготовки, прийняття. Реалізація актів суб'єктів місцевого самоврядування. Контроль у сфері нормотворчої діяльності органів місцевого самоврядування.

Тема 5. Правове регулювання статусу муніципальних службовців.

Муніципальна служба і її правове регулювання. Право на службу в органах місцевого самоврядування в Україні. Муніципальні службовці: статус, порядок проходження служби, права та обов'язки. Обмеження, пов'язані з прийняттям на службу в органи місцевого самоврядування та проходженням служби. Порядок проведення атестації муніципальних службовців. Особливості правового статусу виборних осіб місцевого самоврядування. Відповідальність за порушення законодавства про муніципальну службу. Кадрова політика щодо муніципальної служби.

Тема 6. Муніципально-правова відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Поняття, ознаки, види муніципально-правової відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування перед населенням, державою, фізичними та юридичними особами. Підстави муніципально-правової відповідальності та муніципально-правові санкції. Державний контроль та нагляд за додержанням законності в діяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Модуль 2. ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Тема 7. Загальна характеристика повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Поняття та види повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Розмежування повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування. Власні, делеговані, виключні повноваження органів місцевого самоврядування та особливості їх реалізації. Основні засади делегування повноважень у сфері місцевого самоврядування. Контроль за виконанням делегованих повноважень у сфері місцевого самоврядування. Співвідношення повноважень представницьких і виконавчих органів місцевого самоврядування. Особливості реалізації повноважень посадових осіб місцевого самоврядування при вирішенні питань місцевого значення.

Тема 8. Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування щодо управління комунальною власністю.

Загальна характеристика права комунальної власності. Об'єкти комунальної власності. Підстави та порядок формування комунальної власності. Форми реалізації територіальною громадою права комунальної власності. Управління об'єктами комунальної власності на місцевому та регіональному рівні. Комунальні підприємства, установи, організації. Взаємовідносини органів місцевого самоврядування з комунальними підприємствами, установами та організаціями.

Тема 9. Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування в бюджетно-фінансовій сфері.

Засади фінансового функціонування територіальних громад. Місцеві фінанси: поняття, структура, порядок формування та використання. Доходи й видатки місцевих бюджетів та бюджетів місцевого самоврядування. Особливості бюджету міста Києва. Місцеві податки і збори. Участь органів місцевого самоврядування в кредитно-фінансових відносинах. Участь держави в бюджетному забезпеченні місцевого самоврядування. Фінансовий контроль у сфері місцевого самоврядування.

Тема 10. Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування щодо забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян.

Засоби забезпечення законності, правопорядку органами місцевого самоврядування. Охорона прав, свобод і законних інтересів громадян на місцевому та регіональному рівні. Судовий захист прав та інтересів місцевого самоврядування. Повноваження органів місцевого самоврядування щодо утворення та забезпечення діяльності місцевої міліції. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері інформаційного забезпечення. Взаємовідносини органів та посадових осіб місцевого самоврядування з органами внутрішніх справ, прокуратури, Служби безпеки, судовими органами та органами юстиції.

4. Обсяг і структура навчальної дисципліни

Тема навчальної дисципліни	Обсяг у годинах							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	У тому числі			Усього	У тому числі		
Л		ПЗ	СРС	Л		ПЗ	СРС	
Модуль 1. «Правовий статус суб'єктів муніципально-правових відносин»								
1. Загальна характеристика місцевого самоврядування: вітчизняний та зарубіжний досвід	9	2	2	5	8	2		6
2. Члени територіальної громади як суб'єкти муніципально-правових відносин.	9	2	2	5	7			7
3. Організаційно-правові моделі муніципального управління	9	2	2	5	6			6
4. Нормотворчість суб'єктів місцевого самоврядування	9	2	2	5	7			7
5. Правове регулювання статусу муніципальних службовців	9	2	2	5	9		2	7
6. Муніципально-правова відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування	9	2	2	5	7			7
<i>Разом</i>	54	12	12	30	44	2	2	40
Модуль 2. Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування.								
7. Загальна характеристика повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування.	9	2	2	5	12	2		10
8. Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування щодо управління комунальною власністю	9	2	2	5	13		2	10
9. Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування в бюджетно-фінансовій сфері.	9	2	2	5	11			11
10. Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування щодо забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян.	9		4	5	11			11
<i>Разом</i>	32	6	6	20	46	2	2	42
Усього годин / кредитів ECTS	90 / 3,0	18	22	50	90 / 3,0	4	4	82

5. Теми лекційних і практичних занять

5.1. Теми лекційних занять

Теми навчальної дисципліни	Теми лекцій	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1. Правовий статус суб'єктів муніципально-правових відносин			
1. Загальна характеристика місцевого самоврядування: вітчизняний та зарубіжний досвід	Загальна характеристика місцевого самоврядування: вітчизняний та зарубіжний досвід	2	2
2. Члени територіальної громади як суб'єкти муніципально-правових відносин..	Члени територіальної громади як суб'єкти муніципально-правових відносин..	2	
3. Організаційно-правові моделі муніципального управління	Організаційно-правові моделі муніципального управління	2	
4. Нормотворчість суб'єктів місцевого самоврядування	Нормотворчість суб'єктів місцевого самоврядування	2	
5. Правове регулювання статусу муніципальних службовців	Правове регулювання статусу муніципальних службовців	2	
6. Муніципально-правова відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування	Муніципально-правова відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування	2	
Модуль 2. Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування			
7. Загальна характеристика повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування	Загальна характеристика повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування	2	2
8. Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування щодо управління комунальною власністю	Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування щодо управління комунальною власністю	2	
9. Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування в бюджетно-фінансовій сфері.	Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування в бюджетно-фінансовій сфері	2	
10. Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування щодо забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян			
Усього		18	4

5.2. Теми практичних занять

Теми навчальної дисципліни	Теми практичних занять	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1. Правовий статус суб'єктів муніципально-правових відносин			
1. Загальна характеристика місцевого самоврядування: вітчизняний та зарубіжний досвід	Загальна характеристика місцевого самоврядування: вітчизняний та зарубіжний досвід	2	
2. Члени територіальної громади як суб'єкти муніципально-правових відносин	Члени територіальної громади як суб'єкти муніципально-правових відносин	2	
3. Організаційно-правові моделі муніципального управління	Організаційно-правові моделі муніципального управління	2	
4. Нормотворчість суб'єктів місцевого самоврядування	Нормотворчість суб'єктів місцевого самоврядування	2	
5. Правове регулювання статусу муніципальних службовців	Правове регулювання статусу муніципальних службовців	2	2
6. Муніципально-правова відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування	Муніципально-правова відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування	2	
Модуль 2. Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування			
7. Загальна характеристика повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування.	Загальна характеристика повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування.	2	
8. Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування щодо управління комунальною власністю	Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування щодо управління комунальною власністю	2	2
9. Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування в бюджетно-фінансовій сфері	Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування в бюджетно-фінансовій сфері	2	
10. Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування щодо забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян.	10.1. Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування щодо забезпечення законності та правопорядку	2	
	Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування щодо охорони прав, свобод і законних інтересів громадян	2	
Усього		22	4

6. Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Муніципальне право» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Видами **поточного контролю** знань студентів є:

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *лекційних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування. За підсумками поточного контролю на лекціях студенти можуть отримати від 0 до 4 балів;

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *практичних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв'язання практичних завдань або задач, захист кейсу, підготовка і захист есе або реферату за ініціативи студента. За підсумками практичних занять упродовж семестру студент може отримати від 0 до 28 балів;

– протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка усної доповіді, презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 8.

Формою *підсумкового контролю* знань студентів із навчальної дисципліни є *іспит*, що оцінюється за шкалою від 0 до 60 балів. Іспит складається в усній формі за білетами до іспиту. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та самостійної роботи, за якої студент допускається до іспиту, становить 20 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Лекційні заняття	Практичні заняття (поточний контроль)		Самостійна робота	Іспит (підсумковий контроль)	Загальна оцінка знань
	Модуль № 1	Модуль № 2			
max 4	max 14	max 14	max 8	max 60	max 100

Критерії оцінювання з дисципліни «Муніципальне право»

Систематичність та активність роботи на лекціях оцінюється викладачем від 0 до 4 балів, виходячи з наступних критеріїв:

4 бали – у разі відвідування (відпрацювання пропущених) здобувачем вищої освіти усіх лекцій з навчальної дисципліни протягом семестру та роботи на них;

0 балів – у разі наявності пропущених (невідпрацьованих пропущених) лекцій з навчальної дисципліни протягом семестру або відсутність активності в освоєнні навчального матеріалу на них.

Оцінка визначається викладачем, який веде практичні заняття, на підставі даних журналу академічної групи та інформації, наданої лектором, на останньому практичному занятті відповідного семестру та включається до оцінки за ПК поточного семестру (навчального року).

Результати оцінювання роботи здобувача вищої освіти фіксуються у журналі обліку роботи викладача, відповідній відомості та оприлюднюються за допомогою електронної системи контролю навчання.

кількість балів	критерії оцінювання
13-14	<p>Систематичне відвідування практичних занять, відсутність пропусків занять без поважних причин; відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважних причин; вирішення завдань до кожного практичного завдання; висока активність роботи на практичних заняттях; засвоєння всього матеріалу тем змістовного модуля; повні та обґрунтовані відповіді при розв'язанні завдань (казусів); здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання; уміння опрацьовувати та застосовувати акти законодавства; обізнаність із постановами та роз'ясненнями вищих судових інстанцій; уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми; вміння мислити абстрактно та узагальнено; здатність публічно представити матеріал.</p>
11-12	<p>Систематичне відвідування практичних занять, відсутність пропусків занять без поважних причин; відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважних причин; вирішення завдань до кожного практичного завдання; висока активність роботи на практичних заняттях; засвоєння всього матеріалу тем змістовного модуля; повні та обґрунтовані відповіді з несуттєвими помилками при розв'язанні завдань (казусів); здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання; уміння опрацьовувати та застосовувати акти законодавства; обізнаність із постановами та роз'ясненнями вищих судових інстанцій; уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми; здатність публічно представити матеріал.</p>

9-10	<p>Наявність пропущених практичних занять; відпрацювання тем пропущених практичних занять; вирішення завдань до кожного практичного завдання; активна робота на практичних заняттях; засвоєння основних положень тем змістовного модуля; допущення декількох незначних помилок при розв'язанні завдань (казусів); здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання; уміння опрацьовувати та застосовувати акти законодавства; обізнаність із постановами та роз'ясненнями вищих судових інстанцій; здатність публічно представити матеріал.</p>
7-8	<p>Наявність пропущених практичних занять; відпрацювання тем пропущених практичних занять; епізодична відсутність рішень завдань (казусів); участь у роботі на практичних заняттях; засвоєння окремих положень матеріалу тем змістовного модуля; неповні відповіді при розв'язанні завдань (казусів); складності при визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання; певні складності при застосуванні актів законодавства; здатність публічно представити матеріал.</p>
5-6	<p>Несистематичне відвідування практичних занять, відсутність на заняттях без поважних причин; наявність декількох невідпрацьованих тем пропущених практичних занять; епізодична відсутність рішень завдань (казусів); участь у роботі на практичних заняттях; засвоєння окремих положень матеріалу тем змістовного модуля; неповні відповіді, допущення помилок при розв'язанні завдань (казусів); великі складності при визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання; певні складності при застосуванні актів законодавства; невпевнені навички публічного представлення матеріалу.</p>
3-4	<p>Епізодичне відвідування практичних занять, відсутність на заняттях без поважних причин; наявність невідпрацьованих тем пропущених практичних занять; епізодична відсутність рішень завдань (казусів); пасивна робота на практичних заняттях (участь у роботі останніх лише за наявності стимулу з сторони викладача); наявність певного уявлення щодо матеріалу тем змістовного модуля; неповні відповіді, допущення значної кількості помилок при розв'язанні завдань (казусів); невміння визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання; невпевнені навички застосування актів законодавства; невпевнені навички публічного представлення матеріалу.</p>

1-2	Систематичні пропуски практичних занять без поважних причин; наявність невідпрацьованих тем пропущених практичних занять; систематична відсутність рішень завдань (казусів); пасивність у роботі на практичних заняттях; відсутність знань за темами змістовного модуля; неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при розв'язанні завдань (казусів); нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання; не достатні навички застосування актів законодавства
0	Систематичні пропуски практичних занять без поважних причин; теми пропущених практичних занять не відпрацьовані; систематична відсутність рішень завдань (казусів); пасивність у роботі на практичних заняттях; відсутність знань за темами змістовного модуля; неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при розв'язанні завдань (казусів); нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання; відсутність навичок застосування актів законодавства; невміння публічно представляти матеріал.

Самостійна робота здобувача вищої освіти із навчальної дисципліни «Муніципальне право» виконується у формі:

1. наукової статті;
2. наукової доповіді;
3. тез наукової доповіді на конференції;
4. огляд судової практики;
5. есе за вузькоспеціальною проблематикою;
6. анотації прочитаної додаткової літератури з курсу, у т.ч. іноземної;
7. термінологічного словника
8. підготовки до практичних занять та іспиту.

Враховуючи різноманіття форм самостійної роботи, і той факт, що остання оцінюється в діапазоні від 0 до 8 балів, як критерії її оцінювання використовуються такі показники:

- складність форми обраної студентом самостійної роботи;
- ступінь самостійності виконання роботи;
- творчий характер роботи;

- внутрішня послідовність, логічність і завершеність роботи.

Форми самостійної роботи, зазначені в пунктах 1-4 притаманний науковий характер, а тому вони оцінюються у діапазоні від 0 до 8 балів. Форми самостійної роботи, зазначені в пунктах 5-7, мають переважно теоретично-прикладний характер, а тому вони оцінюються у діапазоні від 0 до 4 балів.

Розрахункова шкала для оцінювання самостійної роботи здобувача вищої освіти:

Кількість балів		Критерії оцінювання
робота наукового характеру	робота теоретично-прикладного характеру	
8	4	робота має самостійний, творчий характер; роботі притаманна внутрішня послідовність, логічність і завершеність.
7	3	робота має самостійний характер; робота містить протиріччя, відсутня достатня аргументація висновків та завершеність у них.
6	2	Робота має самостійний характер, але містить хибні та неаргументовані висновки
5		Робота має самостійний характер, але не враховує зміни чинного законодавства
4	1	Робота має самостійний характер, але не містить аналізу матеріалів правозастосовної практики
3		Робота не має самостійного характеру, містить хибні та неаргументовані висновки, але включає аналіз чинного законодавства.
2	0	Робота не має самостійного характеру, містить хибні та неаргументовані висновки, протиріччя з положеннями чинного законодавства, проте робота відповідає вимогам до оформлення відповідного виду робіт.
1		Робота не має самостійного характеру; в роботі відсутні висновки; не відповідає вимогам що пред'являються до оформлення відповідного виду робіт.
0		Індивідуальна робота не виконана

Розрахункова шкала для оцінювання підсумкового контролю знань здобувача вищої освіти:

Вид контролю	Кількість балів	Критерії(за кожною з оцінок)
Іспит	Мах 60	<p>1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в інноваційних наукових доктринах та концепціях дисципліни.</p> <p>2. Здатність демонструвати чинне законодавство, а також матеріали правозастосовної практики його реалізації.</p> <p>3. Здатність демонструвати знання основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою.</p> <p>3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у практичній роботі.</p>
	55	<p>1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Здатність демонструвати чинне законодавство, а також знайомство із матеріалами правозастосовної практики його реалізації.</p> <p>3. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою.</p> <p>4. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для у практичній роботі.</p>
	50	<p>1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей.</p> <p>2. Наявність окремих пробілів у знанні чинного законодавства, а також матеріалів правозастосовної практики його реалізації.</p> <p>3. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою.</p> <p>4. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для у практичній роботі.</p>
	45	<p>1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Наявність пробілів у знанні чинного законодавства, а також матеріалів правозастосовної практики його реалізації.</p> <p>3. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою.</p> <p>4. Помилки і суттєві неточності у відповіді на іспиті за наявності знань до їх самостійного усунення або за допомогою викладача.</p>
	40	<p>1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Наявність значних пробілів у знанні чинного законодавства, а також матеріалів правозастосовної</p>

		практики його реалізації. 3. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 4. Помилки у відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
	35	1. Прогалини в знанні чинного законодавства, а також матеріалів правозастосовної практики його реалізації. 2. Пробіли у знанні окремих частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 3. Наявність помилок у відповіді на іспиті.
	Min 0	1. Відсутність знань чинного вітчизняного законодавства та значної частини теоретичного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни «Муніципальне право» виставляється в залікову книжку відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

7.1. Нормативно-правові акти.

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст.141. Дата оновлення: 03.09.2019. URL: <https://bit.ly/2GeSeRP> (дата звернення: 27.08.2020).

2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. Відомості Верховної Ради України. 2010. №50-51. Ст.572. Дата оновлення: 16.06.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата звернення: 27.08.2020).

3. Виборчий кодекс України від 19.12.2019 р. № 396-IX. Відомості Верховної Ради України. 2020. №7, 8, 9. Ст.48. Дата оновлення: 16.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text> (дата звернення: 27.08.2020).

4. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № №18-22. Ст.144. Дата оновлення: 21.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 27.08.2020).

5. Земельний кодекс України від 25.11.2001 р. № 2768-III. Відомості Верховної Ради України. 2002. №3-4. Ст.27. Дата оновлення: 13.04.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14> (дата звернення: 27.08.2020).

6. Податковий кодекс України від 02.11.2010 р. № 2755-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. №№ 13-14, 15-16, 17. Ст.112. Дата оновлення: 21.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 27.08.2020).

7. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст.356. Дата оновлення: 21.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 27.08.2020).

8. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1997. №№ 24. Ст. 170. Дата оновлення: 16.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 27.08.2020).

7.2. Література

Основна література

1. Актуальні проблеми становлення та розвитку місцевого самоврядування в Україні : монографія / Антоненко В. О., Баймуратов М. О., Батанов О. В. та ін. ; за ред. В. В. Кравченка, М. О. Баймуратова, О. В. Батанова. Київ : Атіка, 2007. 864 с.
2. Батанов О. В. Конституційно-правовий статус територіальних громад в Україні: монографія / За заг. ред. В. Ф. Погорілка. Київ : Концерн Видавничий Дім Ін Юре, 2003. 512 с
3. Батанов О. В. Муніципальна влада в Україні : проблеми теорії та практики : монографія / відп. ред.. М. О. Баймуратов. Київ : Юридична думка, 2010. 656 с.
4. Батанов О. В. Муніципальне право України: підручник / відп. ред. М. О. Баймуратов. Харків : Одісей, 2008. 528 с.
5. Любченко П. М. Муніципальне право України: навч. посіб. Харків : ФІНН, 2012. 496 с.

6. Муніципальне право зарубіжних країн: навч. посіб.: [у 3 ч.] / за заг. ред. П.Ф. Мартиненка. Київ : Знання України. 2005-2006.
7. Муніципальне право України : підручник / В. Ф. Погорілко, О. Ф. Фрицький, М. О. Баймуратов та ін. ; за ред. В. Ф. Погорілка, О. Ф. Фрицького. Київ : Юрінком Інтер, 2006. 592 с.
8. Муніципальне право України: підруч. / за ред. М.О. Баймуратова. 2-ге вид., допов. Київ : Правова єдність, 2009. 720 с.
9. Муніципальне право: підручник / В.Ф. Погорілка, М.О. Баймуратова, О.В.Батанова, Ю.Ю.Бальцій / За ред. Баймуратова М. О. 2-ге вид. доп. Київ : Правова єдність, 2009. 720 с.
- 10.Тетарчук І.В. Муніципальне право України : навчальний посібник для підготовки до іспитів. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 206 с.

Додаткова література

1. Гураль П. Ф. Територіальна громада в Україні: історико-правове дослідження: монографія. Львів : ДУВС; Край, 2008. 467 с.
2. Любченко П. М., Семко С. О. Організаційні форми роботи представницьких органів місцевого самоврядування: монографія. Харків : Право, 2012. 216 с.
3. Лялюк О. Ю. Основи організації і діяльності місцевих рад в Україні: монографія. Харків : Право, 2008. 288с.
4. Онупрієнко А. М. Місцеві органи влади в механізмі демократичної держави: теоретико-правовий аналіз: монографія. Харків : ПП «Торсінг», 2009. 300 с.
5. Проблеми функціонування місцевих рад та їх виконавчих органів: монографія / за ред. Ю. М.Тодики. Харків : Право, 2009. 248 с.

7.3. Інтернет-ресурси.

Електронний архів-репозитарій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/> (дата звернення: 27.08.2020).

Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/> (дата звернення: 27.08.2020).

Офіційне інтернет-представництво Президента України : <https://president.gov.ua/> (дата звернення: 27.08.2020).

Офіційний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua> (дата звернення: 27.08.2020).

Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua> (дата звернення: 27.08.2020).

Урядовий портал : <https://www.kmu.gov.ua/> (дата звернення: 27.08.2020).

Офіс реформ Кабінету Міністрів України <https://www.kmu.gov.ua/uryad-ta-organi-vladi/ofis-reform-kabinetu-ministriv-ukrainu> (дата звернення: 27.08.2020).

Міністерство розвитку громад та територій України : <http://www.minregion.gov.ua/> (дата звернення: 27.08.2020).

Конституційний Суд України : <http://www.ccu.gov.ua> (дата звернення: 27.08.2020)/

Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 27.08.2020).

7.4. СЕНМК.

1. Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс із навчальної дисципліни «Муніципальне право» : http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=item&id=350:dena-forma-navchannya&Itemid=151

7.5. Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни

Передплачено доступ до Інформаційно-правових систем ЛІГА:ЗАКОН (Система ГРАНД та Система аналізу судових рішень VERDICTUM). Доступ можливий у читальному залі Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (м. Полтава, Першотравневий проспект, 5, 1-й поверх).